

BHARATA NATYAM

Bharata Natyam to klasyczny taniec indyjski pochodzący z południa Indii, regionu Tamil Nadu. Opisany przez mędrca Bharatę w księdze poświęconej tańcu i dramatowi pt. *Natya Śāstra*, stanowi najstarszą formę tańca klasycznego w Indiach.

W przeszłości wykonywany był w świątyniach przez tancerki **Devadasi** - „Służebnice Boga”. Dzisiaj prezentowany jest głównie na scenie, a tematyka, jaką porusza związana jest z mitologią i literaturą indyjską.

W tradycyjnym recitalu **Bharata Natyam** tancerka solistka prezentuje dwa aspekty tego tańca: **Nrtta** i **Nrtya**. **Nrtta** to czysto estetyczna i techniczna część tańca, w której widz może podziwiać szybkość wystukiwania stopami rytmów a także piękno i plastykę ruchów tancerki. **Nrtya**

reprezentuje narracyjną część tańca, którą charakteryzuje sztuka ekspresji - **Abhinaya**. Przy pomocy gestów rąk **Hasta**, mimiki twarzy tancerka ilustruje śpiewane teksty poetyckie.

Bogactwo środków wyrazu tańca **Bharata Natyam** pozwala artyście przekazać uczucia i sentymenty, kreować konkretne sytuacje i postacie.

ROMANA AGNEL

Romana Agnel rozpoczęła naukę Bharata Natyam pod kierunkiem Vidy w Centrum Kultury Indyjskiej Mandapa w Paryżu. Następnie kontynuowała swoją formację w Indiach. Przez rok studiowała u boku słynnej tancerki **Smt. M.K. Saroja** w Madrasie.

Jako jedyna polska tancerka **Bharata Natyam** została zaproszona na V Festiwal Muzyki i Tańca Indyjskiego dla zagranicznych artystów w Delhi – **Videshi Kalakar Utsav**. Swój solowy recital zaprezentowała również w Polskiej Ambasadzie w Delhi z okazji Święta Republiki Indii, organizowanego przez Towarzystwo Indyjsko-Polskie.

Swoje solowe występy zaprezentowała również w wielu krajach Europy, a w Paryżu uczestniczyła w spektaklach tańca indyjskiego zespołu **Tilak**.

Ze swoimi recitalami występowała również w wielu miastach Polski. Na deskach Teatru Lalki, Maski i Aktora „Groteska” w Krakowie brała udział

w spektaklu pt. *W 80 dni dookoła światów* w reż. J. Polewki, do którego przygotowała również choreografię i ruch sceniczny.

Od wielu lat przygotowuje i występuje w programach artystycznych z okazji świąt **Dhiwali** i **Holi**, organizowanych przez Indyjsko-Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kultury w Krakowie.

Biorąc udział w licznych nagraniach i audycjach telewizyjnych **Romana Agnel** prezentuje fragmenty swoich recitali **Bharata Natyam** przybliżając taniec i kulturę Indii polskiej publiczności. Jest autorką choreografii do programów edukacyjnych prezentujących kulturę i sztukę Indii w Filharmonii Krakowskiej.

Będąc pomysłodawcą i dyrektorem artystycznym Festiwalu Tańców Dworskich, odbywającego się co roku latem w Krakowie, artystka promuje taneczną kulturę Indii, wprowadzając do programu festiwalu pokazy i warsztaty prowadzone przez mistrzów różnych stylów tańca indyjskiego. Zrealizowała też w ramach festiwalu dwa wielkie widowiska w międzynarodowej obsadzie, łączące polską i indyjską kulturę taneczną: *Polska-Indie: Konwersacje* (2008) we współpracy oraz *Kiedy Polska spotyka Indie* (2015).

Jako pedagog i nauczyciel przez wiele lat prowadziła zajęcia z tańca indyjskiego na Międzynarodowych Warsztatach Tańca w Poznaniu, regularne lekcje stylu Bharata Natyam w Nowohuckim Centrum Kultury oraz liczne kursy i szkolenia w Polsce i zagranicą.

WARSZTATY TAŃCA BHARATA NATYAM

Proponowane zajęcia obejmują rozgrzewkę wspomagającą uruchomienie i przygotowanie części ciała pracujących w technice tańca indyjskiego. Jest ona oparta na elementach jogi oraz ćwiczeń izolacyjnych wprowadzających w ruch wszystkie części ciała, również te, które nie pracują w innych tańcach (np. palce dłoni, oczy). W dalszej części uczestnicy poznają podstawowe zasady wystuków rytmicznych stóp i podstawowe pozycje nóg i rąk. Następnie uczą się zestawów skoordynowanych fraz rytmicznych, tzw. Adawu, w których jednocześnie wykonują gesty rąk, wystuki i ruchy nogami.

W następnym etapie pracy uczestnicy poznają znaczenie gestów rąk, tzw. Hasta, i uczą się afektów w tańcu indyjskim, które są podstawą jego ekspresji. Wreszcie poznają elementy choreografii, która składa się z części teatralnej, ekspresyjnej, oraz technicznej.

Kontakt z techniką Bharata Natyam jest niezwykle rozwijający dla każdego tancerza. Pozwala na poznanie nowej techniki, w której wyzwaniem jest koordynacja całego ciała. Włącznie z ruchem oczu, rąk, głowy, rytmicznymi wystukami stóp. Jednocześnie tancerz uczy się nowych zasad ekspresji, swoistego teatru tańca, w którym jako solista musi kreować wiele ról i zmieniać emocje. Technika Bharata Natyam jest bardzo wymagająca, osadzona na zasadach jogi. Pomaga więc tancerzowi uzyskać dodatkową rozciągliwość, równowagę i szybkość ruchów.